

De koers van de Fryske Akademy 2020-2023

Petitie aan de Commissaris van de Koning en het College van Gedeputeerde Staten van Fryslân

16 september 2020

De Fryske Akademy is in 1938 opgericht met het doel om onderzoek te doen naar de Friese taal en cultuur in de breedste zin van het woord. Sinds het jaar van de oprichting en de eerste decennia van het bestaan van het instituut is er veel veranderd. De Fryske Akademy is in 1989 op gezag van de Minister van Onderwijs als zelfstandig instituut gelieerd aan de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen in Amsterdam (KNAW). Dit was toen een goede oplossing om de Fryske Akademy in te bedden in het geheel van de wetenschapsbeoefening in Nederland. Maar tegenwoordig werkt de Akademy samen met de University Campus Fryslân, de hogeschool NHL Stenden, de Universiteiten van Groningen, Amsterdam, Utrecht, Nijmegen en Maastricht, het Instituut voor de Nederlandse Taal te Leiden, Tresoar, AFUK en het Fries Sociaal Planbureau. De eenzijdige bestuurlijke binding aan de KNAW past dus niet meer bij de praktijk van nu.

Daar komt bij dat de KNAW niet de expertise heeft om een instituut als de Fryske Akademy zo goed mogelijk verder te helpen. De KNAW is uitsluitend gericht op het bedrijven van wetenschap en het bewaken van kwaliteit ervan. De Fryske Akademy heeft echter naast een wetenschappelijke ook een belangrijke maatschappelijke taak. De Akademy draagt gedurende zijn hele bestaan al zorg voor basisvoorzieningen op het terrein van de kennis van de Friese taal, geschiedenis en cultuur. Dat gebeurt niet alleen uit wetenschappelijke interesse, maar ook met het oog op het onderwijs en de verdere uitbouw en ontwikkeling van de Friese taal. Juist daarom steekt de provincie Fryslân ook veel geld en energie in het instituut. Dit wetenschappelijke en maatschappelijke tweesporenbeleid is van groot belang. Immers, er zijn in Fryslân geen andere instituten die de expertise hebben om al dat werk uit te voeren. In de neerlandistiek en de Nederlandse geschiedschrijving zijn deze taken ondergebracht in aparte, gespecialiseerde instituten en universiteiten. Fryslân beschikt voor al deze taken in feite slechts over één breed instituut.

De aansturing van een dergelijk instituut vraagt om een schaaap met vijf poten. Deze persoon moet uiteraard een goede wetenschappelijke statuur hebben, maar ook iemand zijn met diepgaande kennis van de Friese gemeenschap. De Fryske Akademy heeft al langere tijd te maken met een bestuurlijke crisis. Al bijna drie jaar is er geen wetenschappelijke aansturing meer. Nog erger is het dat de aansturing op het gebied van de maatschappelijke taak al meer dan tien jaar ontbreekt. Daarom heeft de Fryske Akademy nu in de eerste plaats behoefte aan een bestuurder die oog heeft voor de positie van het instituut in de Friese gemeenschap. Het zoeken naar een topwetenschapper uit het buitenland, zoals in de media gesuggereerd werd, lijkt ons dan ook niet de goede prioriteit. Met het binnenhalen van iemand die zich nog helemaal moet inwerken in het specifieke karakter van de Fryske Akademy en eerst zelf nog zicht moet krijgen op de opdracht

van de Akademy en hoe de Akademy deze moet realiseren, loopt het instituut een groot risico. Er moet juist een persoon komen met bestuurlijke kwaliteiten, iemand die de mensen wetenschappelijk kan stimuleren en motiveren, die reeds een goed netwerk in de provincie Fryslân heeft en uiteraard visie op de positie van zo'n wetenschappelijk instituut in de gemeenschap. Op deze manier kan er weer een goede, brede koers voor de Fryske Akademy ontwikkeld worden.

Daarom doen wij een dringend beroep op de Commissaris van de Koning en het College van Gedeputeerde Staten van Fryslân om nu in te grijpen. In 2023 is het al weer zover dat de positie van de Fryske Akademy opnieuw voor vijf jaar wordt vastgelegd in de Bestuursafpraak Friese Taal en Cultuur. Vóór die tijd moet er duidelijkheid zijn over de positie en de koers van de Fryske Akademy in het geheel van het wetenschappelijk bedrijf in en buiten Fryslân, en ook over wat Fryslân van zijn Akademy verwacht.

De provincie Fryslân zou nu de regie moeten nemen en ervoor zorgen dat er een directie benoemd wordt die deze vragen vóór 2023 uitwerkt en hiermee de Fryske Akademy als bedrijf weer op de been helpt. De toppers komen dan vanzelf wel. Voor nu kunnen wij beter voor ogen houden dat de Fryske Akademy in 1938 mede is opgericht door Titus Brandsma, oud-rector magnificus aan de Universiteit van Nijmegen. Die kwam niet uit Harvard, maar uit Hartwert.

Mr. Nynke van Amerongen-Huizenga

Ald-skriuwer Bestjoerdersferiening CDA
Driebergen-Rijsenburg

Maaïke Andringa

Dosint Frysk & Klassike Talen
Ljouwert

Jelle Bangma

Underwiisadviseur Meartaligens
Deinum

Nynke Beetstra

Ald-buroredakteur Omrop Fryslân
Grou

Drs. B. Bekius

Dosint
Assen

Dr. Geart Benedictus

Bestjoerder en Fries
De Jouwer

Pier Bergsma

Foarsitter Ried fan de Fryske Beweging
Hurdegaryp

Bearn Bilker

Histoarikus/skriuwer
Aldwâld

Rianne Blokzijl

Dosint en MA-studint Frysk
Akkrum

Daniël de Boer

Studint RUG
Kollumersweach

Ir. Frank de Boer

Bestjoerslid Feitsma Fûns
Ljouwert

Martha Boer-van Slooten

Frasiaste
Stiens

Piter Boersma

Skriuwer en âld-meiwurker fan de Fryske

Akademy
Loenen aan de Vecht

L. Bonnema
Frjentsjer

Willem Duijff
Studint Europeeske Talen en
Kultueren oan de RUG
Damwâld

Nynke Duijff-Veenstra
Ald-meiwurker Fryske Akademy 1989-2009
Damwâld

Dr. Siebren Dyk
Ald-meiwurker Fryske Akademy
Jorwert

Drs. Th. Dykstra
Ald-learare-oplieder basisûnderwiis
Itens

Drs. C.D. van Es
Eindhoven

Drs. Liskje Flapper
Dosint Frysk PABO NHL Stenden
Burchwert

Drs. Lolke Folkertsma
Ald-provinsje-argivaris en
ryksargivaris Oerisel
Swol

Dr. Babs Gezelle Meerburg
Haaddosint Learareoplieding Nederlands
Frysk NHL Stenden
Ljouwert

Dr. Karel F. Gildemacher
Selsstannich ûndersiker
De Jouwer

Eelke Goodijk
Underwiisadviseur Cedin sintrum
Meartaligens
Ternaard

Drs. Ate Grijpstra
Dosint, muzikant en skriuwer
Bûtenpost

Drs. Sytze T. Hiemstra
Frisist en ûnderwiiskundige
Drachten

Prof.dr. Jarich Hoekstra
Professor foar Frisistyk
Kiel (D)

Dr. Sipke Huismans
Foarsitter Krúspunt
Stienwyk

Eelke Jager
Lid Orde van den Prince
Nuenen

Fokke Jagersma
Projektkoördinator
De Westereen

Gosta Jellema
Frisiaste
Ljouwert

Prof.dr. Goffe Jensma
Heechlearaar Fryske Taal
en Letterkunde RUG
Grins

Dr. T.S.B. Johnston
Oersetter, redacteur, trainer
Amsterdam

Dr. Folkert de Jong
Ald-lid Maatskiplike Advysried Fryske
Akademy

Sanne de Jong
Learkrêft basisûnderwiis en
Master-studint Underwiiswittenskippen
Grou

Drs. J.M.C. de Jonge
Voorzitter CCR Kennemerhart
Haarlem

Dr. Reitze J. Jonkman
Dosint Frysk CVO Súdwest-Fryslân
De Gerdyk

Drs. Reitze Jonkman
Dosint Wiskunde
Drachten

M.M. Kingma BA
Studint
Burgum

Sigrid Kingma MA
Meiwurker ûndersyk en ûnderwiis Lektoraat
Meartaligens en Skriftlike Taalbehearsking
NHL Stenden
Grins

Drs. Martha Kist
Kolleksjefoarmer Tresoar
Ljouwert

Hedzer Klarenbeek
Bestjoerslid Dingtiid
Ljouwert

J.S. Knol
Ald-redakteur Friese Pers Boekerij
Feanwâlden

Ed Knotter
Afûk-lesjouwer
Beetstersweach

Prof.dr. Kees van der Kooi
Emeritus Hoogleraar Systematische
Theologie Vrije Universiteit Amsterdam en
Distinguished Lecturer ESAA/EURAC
Erasmus Universiteit Rotterdam
Driebergen

Dr. Joop W. Koopmans
Associate professor Skiednis RUG
Grins

Ciska Kramer
Dosint Ingelsk
Goutum

Jaap Kramer
Frisiast
Stiens

Dr. Jelle Krol
Ald-bestjoerslid Fryske Akademy
Ljouwert

Dr. F.J. van der Kuip
Taalkundige Fryske Akademy
Feanwâlden

Dr. Johanneke Liemburg
Biografe Fedde Schurer
Wommels

Ds. Alex van Ligten
Theolooch en oersetter
Snits

Joke van der Linden
Organisator Dichtersfestival
Amsterdam

André Looijenga MA
Klassikus, skriuwer, taalkenner
Oentsjerk

Drs. Irénke Meekma
Foarsitter Feitsma Fûns
Amsterdam

Drs. W. van der Meer
Ald-meiwurker Afûk
Jorwert

Ds. Johannes van der Meer
Emearitus Menniste Dûmny
Akkrum

Hindrik van der Meer
Muzikus
Fûns by Jorwert

Mr.drs. Pieter Meerdink

Voorzitter Kunstcade
Ljouwert

Cees van der Meulen

Ald-konrektor Bogerman Snits
Grou

Aant Mulder

Bestjoerder Ried fan de Fryske Beweging,
redakteur De Nije, kollumnist
Balk

Dr. Bertus Mulder

Ald-deputearre fan Fryslân
Feanwâlden

Henk Oly

Histoarikus
Ljouwert

M.C. Oosterveld-Egas Reparaz

Vertaler, lexicograaf
Eindhoven

Teake Oppewal

Ald-meiwurker Tresoar
Ljouwert

Nina Peckelsen

Bestjoerslid Feitsma Fûns
Ketlik

Durkje Plantinga

Ald-bestjoerslid Feitsma Fûns
Boalsert

Durk van der Ploeg

Skriuwer
Noardburgum

Syb van der Ploeg Bac. Ed.

Ald-dosint
Broeksterwâld

Anne Tjerk Popkema

Frisist en Lid fan de Fryske Akademy
Grins

Drs. Jan Popkema

Frisist
Burgum

Drs. Henk Popma

Histoarikus
Ljouwert

Arie Pos

Vertaler
Cete (Portugal)

Drs. Jantsje Post

Oersetster
Winaam

Piter Post

Aldboer
Seisbierrum

Dr. Oane Reitsma

Associate researcher Protestantse
Theologische Universiteit
Enschede

Meindert Reitsma MA

Ljouwert

Dr. A.M.J. Riemersma

Ald-lektor Frysk en Meartaligens
Ljouwert

Jacob Roep

Museumdocent Fries Museum
Ljouwert

Gerhild van Rooij

Galerie Bloemrijk Vertrouwen
Aldtsjerk

Drs. M.A. de Ruiter

Ald-bestjoerslid Feitsma Fûns
Boalsert

Trevor Scarse

Bestjoerslid It Skriuwersboun

Drs. T.R.A. Simonides
Ald-learaar skiednis en pastor
Burdaard

Pytsje van der Sluis
Tolk / Oersetter
Drachten

Drs. Jabik Veenbaas
Filosoof, skriuwer, oersetter
Castricum

Drs. Redbad Veenbaas
Undersiker Vrije Universiteit Amsterdam
Amstelveen

Drs. Foppe Venema
Koördinator fan 'e Nederlânse ôfdieling fan
Lycée International Ferney-Voltaire
Frankryk

Willem Verf
Damwâld

Fardou Visser
Studint Fryske taal en letterkunde
oan de RUG
Grins

Sieta de Vries MSc
Dosint Frysk PABU NHL Stenden
Gytsjerk

Ds. Hinne Wagenaar
Kleasterpastor Nijkleaster
Jorwert

Ans Wallinga MA
Dosint Fryske taal en kultuer, OSG
Singelland, it Drachtster Lyseum
Garyp

Dr. Albert P. Walsweer
Associate Lektor Meartaligens & Skriftlike
Taalbehearsking NHL Stenden
Goutum

Dr. J.D.Th. Wassenaar
Dûmny
Hellendoorn

Dr. Jant van der Weg-Laverman
Lid en âld-leksikograaf fan
de Fryske Akademy
Ljouwert

Drs. Japke Wiersema-Fortuin
Dosint
Ljouwert

Drs. Henk Wolf
Taalkundige
Lula